

Raadsvoorstel

Zaaknummer:
Steller: M.P. van der Horst
Datum commissie:
Datum raadsvergadering:

Team: Griffie
Teammanager: M.P. van der Horst
Portefeuillehouder: J. Nieuwenburg
E-mail: m.vander.horst@hoorn.nl

Onderwerp

Spreektijden in de raadsvergadering

Agendering

Ter besluitvorming

Bijlagen

1	Memo voor het presidium over scenario's spreektijden in de raad
---	---

De raad besluit

1. Voor een proefperiode van 1 januari tot en met de zomer 2025 spreektijden in de raadsvergadering in te voeren met de volgende uitgangspunten:
 - a. Een raadsvergadering duurt maximaal 180 minuten;
 - b. Iedere fractie heeft 6 minuten spreektijd over de gehele raadsvergadering;
 - c. Daar komt 1 minuut extra bij per raadslid per fractie;
 - d. De overige beschikbare tijd wordt ingezet voor de raadsvoorzitter, insprekers en het college (67 minuten).
 - e. Dat alles binnen de beschikbare spreektijd valt, waardoor er geen uitzonderingen zijn (op de begrotings- en kadernota-vergadering na)
2. Na de zomer van 2025 de spreektijdregeling te evalueren.

1. Inleiding: reden van het voorstel

Aanleiding

Met de verhuizing naar de nieuwe raadzaal is de techniek van het vergadersysteem verbeterd zodat er gebruik gemaakt kan worden van nieuwe mogelijkheden voor efficiënt vergaderen. Door de huidige duur van raadsvergaderingen en de wijze van vergaderen is het vraagstuk van het invoeren van spreektijden op tafel gekomen. Het presidium heeft de griffie verzocht om scenario's in beeld te brengen van spreektijdregelingen voor in de raad. Het presidium heeft aangegeven een keuze aan de raad voor te willen leggen, te beginnen met een proefperiode tot de zomer van 2025.

Belang

Het is van belang dat de raad duidelijke spelregels vaststelt voor raadsvergaderingen. Daarmee verlopen raadsvergaderingen efficiënt, is het duidelijk wat de orde van de raadsvergadering is en kan de voorzitter de orde ook handhaven. Het invoeren van spreektijden is een mogelijkheid om raadsvergaderingen efficiënt te laten verlopen die in veel (grotere) gemeenten al langer wordt toegepast. Het maakt de verdeling van de beschikbare vergadertijd ook eerlijker, wat in een raad met veel fracties logischer is.

Centrale vraag

Op welke wijze kan voorzien worden in een spreektijdregeling tijdens raadsvergaderingen zodat de raad kan ervaren hoe dit werkt?

2. Beoogd maatschappelijk resultaat

Het beoogd maatschappelijk resultaat is het politieke spel aantrekkelijker te maken doordat raadsvergaderingen in tijd begrensd worden en doordat spreektijd eerlijker en efficiënter wordt ingezet. Fracties hebben binnen de afgesproken spreektijd zelf de ruimte om hun tijd in te vullen. De raadsvoorzitter hoeft niet elke keer in te grijpen als bijdragen te lang zijn of geen vraag bevatten. Dit geeft duidelijkheid, is overzichtelijker voor de kijker en leidt tot minder ordevoorstellen in de raad. Daarbij wordt in dit voorstel uitgegaan van een proefperiode zodat de raad kan leren hoe het is om met spreektijden te werken. Na deze periode wordt geëvalueerd en besproken wat het vervolg is.

3. Bijdrage aan de duurzaamheidsambitie

Dit voorstel gaat puur over de werkwijze van de raad in raadsvergaderingen en raakt daarom niet de duurzaamheidsambitie.

4. Kaders

Gemeentewet

In artikel 16 van de Gemeentewet staat dat de raad een reglement van orde vaststelt voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden.

Reglement van Orde (RvO Raad & algemene raadscommissie)

In artikel 15 van het RvO is opgenomen dat de gemeenteraad spreektermijnen en indien nodig spreektijden per fractie hanteert. In de praktijk wordt er wel gewerkt met spreektermijnen (eerste en tweede termijn), maar niet met spreektijden. Alleen in de begrotings- en kadernota-vergaderingen wordt gewerkt met spreektijden (de algemene beschouwingen). In de algemene raadscommissie wordt verder al jaren gewerkt met pitchtijden en debattijden.

5. Argumenten

Algemene toelichting

Met de verhuizing naar de nieuwe raadzaal en de huidige duur van raadsvergaderingen is het vraagstuk van het invoeren van spreektijden weer op tafel gekomen. In het RvO is de mogelijkheid om spreektijd in te voeren mogelijk gemaakt. Tot nu toe werd daar alleen met de algemene beschouwingen gebruik van gemaakt en de raadscommissie kent een vorm van spreektijden. Het invoeren van spreektijd leidt ertoe dat fracties zelf bepalen hoe zij hun tijd inzetten. Het is aan de fractie zelf of je dat doet door het stellen van vragen of het geven van een politiek standpunt. Geregeld komt het voor dat er in de raadsvergadering ordevoorstellen worden ingediend omdat een raadslid een betoog houdt en geen vraag stelt. Dit kun je voorkomen met spreektijden. Het leidt tot meer duidelijkheid voor de raadsvoorzitter over wanneer en hoe hij de orde moet bewaken. Door met een proefperiode te werken, kan geleerd worden van de opgedane ervaringen. Op deze manier kan de raad kijken of hiermee de vergaderefficiëntie verhoogd wordt, het politieke spel aantrekkelijker wordt en de debatten minder uitlopen. Voor de kijkers/toehoorders is het werken met vaste spreektijden volgens de VNG positief. Het zorgt voor een grotere overzichtelijkheid van het vergaderstelsel: burgers weten hoe laat 'hun' agendapunt aan de orde komt. De griffie heeft voor dit voorstel voorbeelden gebruikt van spreektijden in de raad van Purmerend, Haarlem, Amstelveen en Hilversum.

Er zijn verschillende mogelijkheden voor het invoeren van spreektijden. De belangrijkste zijn:

- Elke fractie heeft een gewogen spreektijd aan de hand van het aantal zetels
- Elke fractie heeft evenveel spreektijd
- Elke fractie heeft een vaste basistijd en een tijd per zetel.

De laatste twee zijn uitgewerkt in dit voorstel.

Bespreking in het presidium

In het presidium is gesproken over verschillende scenario's voor het invoeren van spreektijden in de raadsvergadering. Uit de bespreking is het volgende gekomen:

- Het presidium is niet unaniem in de noodzaak om spreektijd in te voeren.
- Ook niet unaniem in de wijze waarop.
- De meerderheid wil spreektijden in de raadsvergadering.
- De meerderheid is voorstander van een regeling waarin een verschil is tussen grotere en kleinere fracties (basistijd + tijd per zetel).
- De spreektijdregeling moet simpel en uitlegbaar zijn. Dit betekent zo min mogelijk uitzonderingen.
- Het presidium wil een proefperiode, zodat van de ervaringen geleerd kan worden.
- Uitgangspunt van de duur van een raadsvergadering is doorgaans maximaal drie uur, van 20.00 – 23.00 uur. In deze tijd moet er ook gelegenheid zijn voor burgers om in te spreken, voor het stellen van mondelinge raadvragen, het indienen van raadsinstrumenten en het afgeven van stemverklaringen.

De hierboven genoemde punten zijn als uitgangspunten gebruikt bij dit raadsvoorstel.

Toelichting op het voorgestelde raadsbesluit

1. Voor een proefperiode tot en met de zomer 2025 spreektijden in de raadsvergadering in te voeren met de volgende uitgangspunten:
 - a. Een raadsvergadering duurt maximaal 180 minuten;
 - b. Iedere fractie heeft 6 minuten spreektijd over de gehele raadsvergadering;
 - c. Daar komt 1 minuut extra bij per raadslid per fractie;
 - d. De overige beschikbare tijd wordt ingezet voor de raadsvoorzitter, insprekers en het college (67 minuten).
 - e. Dat alles binnen de beschikbare spreektijd valt, waardoor er geen uitzonderingen zijn (op de begrotings- en kadernota-vergadering na)
2. Na de zomer van 2025 de spreektijdregeling te evalueren.

Berekening

Iedere fractie krijgt eenzelfde basistijd. Daar komt een minuut per raadslid per fractie bovenop. Dat betekent dat:

- De grootste fractie 6 minuten basistijd + 5 minuten = 11 minuten per raadsvergadering krijgt.
- De kleinste fractie 6 minuten basistijd + 1 minuut = 7 minuten per raadsvergadering krijgt.

De overige beschikbare tijd wordt verdeeld over de voorzitter (inleidingen van agendapunten, sluiten van beraadslagingen, besluiten in stemming brengen, geven van het woord aan raadsleden), het college (beantwoorden van vragen, geven van een reactie aan raadsleden) en burgers die gebruik maken van het insprekrecht. Dit lijkt over het algemeen veel tijd te zijn, maar er is tijd nodig om agendapunten in te leiden, de behandelwijze uit te leggen en iemand het woord geven. Zijn er veel insprekers en maakt elke fractie zijn spreektijd op, dan kunnen raadsvergaderingen langer duren dan drie uur.

Spreektijd college

Ook het college moet de gelegenheid krijgen om vragen te beantwoorden en reacties te geven op ingediende raadsinstrumenten. Het presidium wil graag dat ook het college spreektijd heeft. Het is verstandig om de spreektijd van het college te koppelen aan de besprekingsstukken. Gemiddeld zijn er drie besprekingsstukken per raadsvergadering. De spreektijd van het college bestaat uit het geven van een reactie op raadsinstrumenten (1 minuut per agendapunt) en het reageren op vragen (max. 4 minuten). Dit betekent dat het college gemiddeld 15 minuten per raadsvergadering aan het woord is. Mochten er wilde moties zijn ingediend dan geldt hiervoor hetzelfde (1 minuut om te reageren). Als raadsleden gebruik maken van het mondelinge vragen moment, dan komen hier nog per set vragen ongeveer 3 minuten bij. De spreektijd van het college is verwerkt in de totale spreektijd genoemd onder 1.d (maximaal 67 minuten spreektijd voor de raadsvoorzitter, insprekers en het college).

Conclusie

Dit is een simpele variant omdat alles binnen de spreektijd van die fractie valt. Er zijn geen uitzonderingen. Fracties bepalen zelf wanneer en hoe zij hun spreektijd inzetten. In deze variant valt ook het toelichten van de raadsinstrumenten in de spreektijd. Dit geldt dus ook voor wettelijke raadsinstrumenten zoals stemverklaringen, indienen van amendementen en het voeren van inlichtingen- en interpellatiedebatten. Op deze manier kan er na een proefperiode goed gekeken worden of de spreektijd per fractie voldoende is of dat voor bepaalde raadsinstrumenten uitzonderingen gemaakt moeten worden.

Fractie	Spreektijd
Hart van Hoorn	11
Hoorn Lokaal	10
GroenLinks	10
Fractie Tonnaer	10
D66	9
VVD	9
Fractie Breuker	8
Fractie van Beusekom/Vinkenburg	8
CDA Hoorn	8
Sociaal Hoorn	8
HOE?!	8
ChristenUnie	7
PvdA Hoorn	7

Deze variant is grotendeels gebaseerd op de werkwijze in Haarlem. Zie hiervoor de bijlage bij dit voorstel. De enige uitzondering geldt voor de behandeling van de begroting, de kadernota en de jaarrekening. Daarvoor geldt een afwijkende vergaderduur en afwijkende spreektijden.

Alternatieven

Er zijn twee alternatieven. Die staan hieronder beschreven. Deze zijn zo geformuleerd dat dit gebruikt kan worden als alternatief raadsbesluit mocht de raad voor één van deze alternatieven kiezen.

Alternatief raadsbesluit 1: Gelijke spreektijd voor alle fracties

- Voor een proefperiode tot en met de zomer 2025 spreektijden in de raadsvergadering in te voeren met de volgende uitgangspunten:
 - Dat een raadsvergadering duurt maximaal 180 minuten;
 - Dat iedere fractie heeft 9 minuten spreektijd over de gehele raadsvergadering;
 - Dat de overige beschikbare tijd wordt ingezet voor de voorzitter, sprekers en het college (63 minuten).
- Dat alles binnen de beschikbare spreektijd valt, waardoor er geen uitzonderingen zijn (op de begrotings- en kadernotavergadering na) Na de zomer van 2025 de spreektijdregeling te evalueren

Toelichting op alternatief raadsbesluit 1: gelijke spreektijd voor alle fracties

Iedere fractie heeft gelijke spreektijd in de raadsvergadering. De spreektijdregeling in de raadscommissie gaat ook uit van gelijkwaardigheid tussen de fracties. In deze variant is gekozen dat iedere fractie 9 minuten spreektijd heeft. Er blijft dan op basis van de beschikbare maximale vergadertijd van 180 minuten en de huidige indeling van de raad in fracties, 63 minuten voor het college, de voorzitter en sprekers over.

Spreektijd college

Ook het college moet de gelegenheid krijgen om vragen te beantwoorden en reacties te geven op ingediende raadsinstrumenten. Het presidium wil graag dat ook het college spreektijd heeft. Het is verstandig om de spreektijd van het college te koppelen aan de bespreekstukken. Gemiddeld zijn er drie bespreekstukken. De spreektijd van het college bestaat uit het geven van een reactie op raadsinstrumenten (1 minuut per agendapunt) en het reageren op vragen (max. 4 minuten). Dit betekent dat het college gemiddeld 15 minuten per raadsvergadering aan het woord is. Mochten er wilde moties zijn ingediend dan geldt hiervoor hetzelfde. Als raadsleden gebruik maken van het mondelinge vragen moment, dan komen hier nog per set vragen ongeveer 3 minuten bij. De spreektijd van het college is verwerkt in de totale spreektijd genoemd onder 1.d (maximaal 63 minuten spreektijd voor de raadsvoorzitter, insprekers en het college).

Fractie	Spreektijd
Hart van Hoorn	9
Hoorn Lokaal	9
GroenLinks	9
Fractie Tonnaer	9
D66	9
VVD	9
Fractie Breuker	9
Fractie van Beusekom/Vinkenborg	9
CDA Hoorn	9
Sociaal Hoorn	9
HOE?!	9
ChristenUnie	9
PvdA Hoorn	9

Deze variant is gebaseerd op het Purmerendse model, alleen heeft Purmerend meerdere onderdelen die uitgezonderd zijn van de spreektijd. Denk aan het indienen van amendementen, houden van interpellatiedebatten en het vragen moment van raadsleden.

Alternatief raadsbesluit: Geen spreektijd invoeren in de raadsvergadering

1. De raad besluit geen spreektijd in te voeren in de raadsvergadering.

Dit alternatief is simpel: de raad besluit om geen spreektijd in de raadsvergadering in te voeren. Daarmee blijft alles zoals het nu is.

6. Maatschappelijk draagvlak en participatie

Zoals eerder in dit voorstel aangegeven, is in het presidium gesproken over enkele varianten van spreektijden. In de bijlage zijn de spreektijdregelingen van Haarlem, Purmerend, Amstelveen, Hilversum en de werkwijze van de Hoonse raadscommissie op een rijtje gezet. In het presidium is een meerderheid voorstander van het invoeren van spreektijd en een meerderheid is voorstander van een combinatie van een basistijd met een gewogen spreektijd.

7. Financiële gevolgen

Dit voorstel heeft geen financiële gevolgen voor het begrotingsresultaat.

8. Communicatie

Als de raad besluit tot het invoeren van spreektijden in de raadsvergadering, dan is dat een interne aangelegenheid. Het leidt ook niet tot aanpassing van het Reglement van Orde, want het is al mogelijk. We nemen de nieuwe werkwijze op in het handboek van de gemeenteraad van Hoorn, delen dit op onze social media kanalen en versturen een persbericht hierover.

9. Realisatie

Na besluitvorming in de raad over dit voorstel, wordt dit technisch ingeregeld in de raadzaal. De verwachting is dat in januari 2025 gewerkt kan worden volgens de gekozen werkwijze. Het is ook mogelijk om direct na de besluitvorming in de raad over dit voorstel al te starten met spreektijden.

Hoorn, 1 november 2024,

Namens het presidium van de raad van Hoorn

de griffier

Raadsvoorstel

Zaaknummer:
Steller: M.P. van der Horst
Datum commissie:
Datum raadsvergadering:

Team: Griffie
Teammanager: M.P. van der Horst
Portefeuillehouder: J. Nieuwenburg
E-mail: m.vander.horst@hoorn.nl

	Haarlem	Purmerend	Amstelveen	Hilversum	(Raadscommissie) Hoorn
Spreektijdregeling	- Totale vergadertijd min de tijd voor de voorzitter en het college - Deels vast en deels variabel	- Vaste spreektijd per vergadering	- Aparte spreektijd in de commissie - In de raad spreektijd per ingediend raadsinstrument	- Vaste spreektijd	- De agendacommissie bepaalt de tijd die staat voor een debat met een pitchtijd
Aantal minuten per fractie	- 6 minuten vast - 1,09 minuten per raadslid per fractie	- 10 minuten spreektijd - 2 minuten extra spreektijd per ingediende wilde motie, initiatiefvoorstel, interpellatie, vragenuur of inlichtingen	- Spreektijd in de commissie gaat uit van de tijd die staat voor een debat - In de raad 4 minuten per raadsinstrument voor de hoofdindieners, daarna heeft iedereen 2 minuten - Een minuut extra als je mede-indieners bent	- 16 minuten per fractie - 72 minuten voor het college -	In de basis geldt een pitch van 1 minuut, tenzij de agendacommissie anders bepaalt
Bijzonderheden	- Indienen van amendementen, initiatiefvoorstellen en stemverklaringen vallen buiten de spreektijd vanwege wettelijk middel - Mondeling vragenrecht voorafgaand aan de vergadering	- Spreektijd gaat pas in bij de besprekingsstukken - Aparte regeling bij afsplitsing van fracties	- Aparte regelingen voor commissie en raad	- Als je spreektijd op is, heb je nog wel de mogelijkheid om een stemverklaring af te geven - De voorzitter bepaalt voor mondelinge vragenrecht van raadsleden de spreektijdregeling.	- In de raad is de standaardduur van een besprekingspunt 30 minuten. - Meestal wordt een spreektijd gehanteerd van 1 minuut. - Dit staat in het RvO. - In de praktijk wordt dit niet gebruikt.